

САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУХУН
ХАБЫАТА

ЧУРАПЧЫ УЛУУХУН БАЙЫАННАЙ КОМИССАРЫН

б и р и к э а н э

6 №-дээх

1994 сүл олунньу 11 күнү

Чурапчы сэлэннэлэтэ

ГРАЖДАННАРЫ БАСТАКЫ БАЙЫАННАЙ УЧУОККА ТУРУОРОУ ТУБУНАН

«Российской Федерации байыаннай абээннестээ-
нин уонна байыаннай сулуусуа туһунан» Сокуонугар
уонна улуус байыаннай дыйаһыттыгар олохуран,
олунньу 24 күнүттэн адуун тутар 4 күнүтэр диири
Саха Республикатын Чурапчы улууһун 1977 сүл-
лаахха төрөөбүт уолаттары бастакы байыаннай учуо-
кка туруоруу биллэрийдэр.

Бастакы байыаннай учуокка туруорууга 1977 сүл
тохсунньу 1 күнүттэн ахсынньы 31 күнүтэр диири
төрөөбүттэр, бастах уонна бастайаннай Чурапчы
улууһун олоорооччулар итинэн бастакы байыаннай
учуокка урут араас биричиннээн турбатах ара саас-
таах уолаттар ыгырыллылар.

Бастакы байыаннай учуокка туруохтаах уолаттар
бэбисээнн тутан баран, онно ыһыллыбыт докумуо-
нары илдьэ Чурапчы сэлэннэлэттээх гостиница
дизитигэр чопчу ыгырыллар күннэригэр уонна чаас-
тарыгар кэлэр абээннестээхтэр.

Бэбисээнн туттаахтар 1994 сүл олунньу 25
күнүтэр бэйэлэрин личностарын туоһулуур доку-
муоналарын илдьэ кэллэхтээхтэр.

Российской Федерации «Байыаннай абээннестээ-
нин уонна байыаннай сулуусуа туһунан» сокуонугар
олохуран, көрүүгөр үөрөдүрүнүн управлениетын, та-
рихталар, байыаннай хаһаайыстыбаларын, хаачча-
таммыт эппиэттэстээх табыарыстыбалар салайаач-
чылары, бастакы байыаннай учуокка туралларыгар
сөп буолар биризмээн биэрэн туран, ыгырыллаач-
чылар кэллэлэрин хааччаахтаахтар.

Чурапчы улууһун байыаннай комиссара майор
С. АНДРЕЕВ.

КАРЕЛИЯ бэрэдэсн көрөр органнын үлэһиттэ-
ритэр түбүк үсүү турар. Көпүлэ суох сааны-саба
ууруна сылдыһын, парютниктары, араас сүрөгөттэ-
ри атыылаһыны кытта сибээстээх буруйдар арыл-
лаллар, албын россиянай, тас да дойдулардаагы
харчылар булулаллар.

Снимокка: албын харчылары бэрэбэркэлээһин.

(РИТА — ССТА).

дйэдэри көрсөллөр. Ол ий-
ниттэн үчүгөйдик ылар ан-
теннааах буолуохха наа-
да. Уолсай дьэһэлэргэ оло-
рооччулар биэр антенна-
ны оностон туһаналлара
ордук. Улуус нин-
ниттэн биэриллэри ылар
Одьулуун, Хатылы, Төлөй
наһиэлэтэрин олохтоохто-
бат, түүнүгү өртүгэр хара-
была суох, мөлөх туруж-
теннааах буолуохха наа-
да. Уолсай дьэһэлэргэ оло-
рооччулар биэр антенна-
ны оностон туһаналлара
ордук. Улуус нин-
ниттэн биэриллэри ылар
Одьулуун, Хатылы, Төлөй
наһиэлэтэрин олохтоохто-

ро бастаах уонна инни
программалары ылааллары-
гар инки антеннаны туһа-
наллар. Оттон 5-с уонна
11-с итинэн 9-с уонна 11-
с ханнаалларга биэриллэри
биэр антеннаан ылаахха
сөп.

Наһиэлэтэргэ ылар уон-
на биэрэр аппаратуралар
аналлаах миэстэ суогуун
түбэһиэх дьэһэлэргэ турал-
лар. Азияны сылытыллы-

Петр ПОСЕЛЬСКИЙ.

19 (7560) © 1994 сүл олунньу 17 күнү.

Чампир © Санаата—46 солкуобай 15 харчы

Баһытайынан бар-
быттаран Сылаң нэһи-
лээгэ саамай улахаанна-
ра. Онон тоһо да чап-
һынай бас билиһэ тур-
даллар, сүөһүлэрин ах-
саана үгүстэри сабы-
рылар. Ынах сүөһүлэ-
р 833 тоһо, ол иһигэр
мааныһа 304. Бу, та-
баарыстыбалары кытта
тэҥнээр буоллаахха, ки-
нилэр нинилэрэтар
«Мындааһаһы» таба-
рыстыба уонна «Мугу-
дай» сылыгы завода эрэ
түбэллэр, атыттар
ыраахтар. Ол онугар
сылытылара адыһах—
255, ол иһигэр биэтэ
225.

Бу түөрт учаастагы-
нан олорор бытарый-
быт хаһаайыстыбалар
кыстыктара хайдаһый?
Ол туһунан баһынай
хаһаайыстыбаларын ас-
социациятын председа-
телэ Н. Д. СОБАКИН-
ТАН ыйытадаһабыт.
Онуоха киһи мааныы
көпсөөтэ.

таатаахха, баһаайыһыла-
ра куһаҕана суох эбит.
Ол көпөһүн иһэх ахсын
чахчыларынан чингэти-
лэр, итэҕэтэр. Сылыгы
куттал үөскээбэтэ буол-
лар, уҥа-хаҥас бөрөн
баар, булбут, аһаһыт-
нан кыстыгы туоруо эбит-
тэр. Бу өртүгүн баһаан-
наммат, тһэллэхтээх от
кыбылларга киһиэр турар.
Амма улууртан 140-ча
тонна от тһэллэхтэрин
тракторынан таһан бүтэ-
риэх буолтар. Эмиэ Нуо-
гарада 90-ча тоннаахта-
рын преестээн киһитэр. Бу
күннэргэ онно үс автома-
шина барбыт. Улахан
эрэллэр сылыгы Алдан
ото. Мантан 273 тоннаа
саһааннаахтарыттан 80-
чатын ылан олороллор.
Үчүгээ баар, биһирдэ-
лээн хаһаайыстыбалар та-
һыһы-тиһиһини бэйэлэ-
рин күүстэринэн, техника-
ларынан быһаара сатыл-
лара. Техника үксэ—ки-

сай тэрэһиннэрэ, дьэ,
ити этэллэрин курдук.
Бүтүн долгутар боппу-
руостара—үчүгү уонна э-
кэ госуодарство мөкүһэтэ.
Ол эбэтэр бу бородууку-
һаларга тосзаһа баар
буолура-буолбата өссө да
боппуруоска турар. Ол
сотору биллэхтээх. Ону
көтөһөһүн, сылаарыла-
рын баһааннаар түбүгү-
түспүттэр. Онон хас биһир-
дин хаһаайыстыбанан киһи
төһөнү онорор кыахта-
лар докумуоннаһа сыл-
дыллар. Билиһиттэ 70-
ча баһынай хаһаайысты-
батыттан агардарын кө-
рүгэ суруйтарбыт. Онно
суоттанан дуоһагар түһэр-
сидиһтээх. Дьэ, бу онуо-
ха «көпүлэ» кэлэриттэн
тутулукуһа.

Ааспыт сылга госуодар-
ствода үтүгүтүрүмүгэ
сылыһтар «Мындааһаһы»
табыарыстыба киһиттэн
инкис урдүн көрдөрүүлээх-
тэр. Ол эбэтэр 472 тонна-

СҮӨКҮ КЫСТЫГА

УРУККУЛАРА БУОЛБАТАХ

—Наһиэлээкэ кыстыл-
лар хаһаайыстыбаннай-та-
риһэр үлэ, сүрүннээн,
инэхэ сүктэриллибитэ,—
дэнтэн саралыыр Нико-
лай Данилович.—Кысты-
ла онуок дьыккыһар суох.
От тһэллэһини, уматыгы-
нан хааччылаһыны киһи-
нээн көрөбүт. Атын күн-
нээһи үлэни-хаһаһы, дьэ,
баһыһаһыдар бэйэлэрэ ба-
һаарыналлар. Урукку кур-
дук сүгүннэ, сэлэһнэһин
суох. Арай сылыгы баһа-
һыһыһа ыларан иһэр. Ба-
һаһа баар урдүн үчүгү
эһенотуттан ылан эһи
190 тонна фураһы түнэт-
тибит, биһирдэ хаһаайы-
стыбаларынан, киһитин ах-
саанынан көрөн.

Председатель бэрт хол-
кутук туттан, лон-бааччы
эппиэттириһтэн сылын-

нилэр бас билиһилэрэ, кэ-
лин атылаһыны да үксэ-
бит. Оттон ассоциацияда
бэйэтигэр үс ЗНЛ уонна
бензовоз автомашиналаах-
тар. Олор, сүрүннээн, ко-
тельнайдарга чоһу тһэ-
һинтэ сылдыллар, наада
буоллаһына онно да ба-
раллар. Уматыгы ити бен-
зовоз хааччылар. Онон
атын хаһаайыстыбалар
курдук нэскэ-күүскэ киһи-
рин эһиэ суох. Бу көһи-
нээһигэ диири Аллара Вэс-
тээхтээһи нефтёбазаны
кытта аахсыһыларга төг-
төһөр тахсыһыттар, тө-
лөһөн эрэггэ үн-харчы да
эппиэттөөр баар.

Көстөрүн курдук, киһи
тутуһуоһа суох. Кыра-быс-
тах, күннээһи кыһалда
баар буолуо эрэри, ол
ханна суоһуй. Оттон уон-

ны атылаабыттар. 193
тонна эти туттараннар, ки-
ниһиһигэр инки хаһаайы-
стыба эрэ түспүт. Үтүгү
туттарыы иннинээһи сыл-
лааһытаһаар 129 тонна-
на элбэх. Ити эрэри,
билиһэллэринэн, быһылгы
тосзаһа адыһылар чингэ-
лээх. Ону сүөһүлэрин ах-
саана лаппа адыһаабыты-
нан, эдэрмсийбитинэн бы-
һаараллар. Оттон ол сүрүн
биричиннэһинн от аһы-
лык суоһа, кырыымчыга
буолбут. Итинник ады-
һан-суоттанан үлээһэн, бы-
лааннаммат дуоһагардаах
бородуукуһаны онорон,
сыл түмүгүнэн тэһ-тэһэр
тахсыһыттар. Быһааран
этэр буолаахха, онуон ха-
баһа киһир юһа-күүһэ
суохтар. Арай быһырым
саасы уунан кэлбит ком-

Олунньу 7 күнүттэн
Якутия» арыс хаһааһы-
нан Саха сирин олохтоох
тэһевидениетын програм-
маларын көрдөрүү сар-
даһа. Ааспыт сылга
садаланан испит респу-
блика программата араас би-
ричиннэлэринэн уһун кэм-
тэ тохототулда сылдыһы-
та. Бастакытынан, биһир
кэмтэ ити хаһааһа ар-
даһа төлөмтөөһүнэн, ин-
киһинэн, Дьокуускайга ар-
гыһа биэрэр передатчик
диатроп даампатын радио-

заводтар өгөрбөт буолбут-
тарынан, Онон үлэһиттэр
бэрт элбэх эрэһи көрүстү-
лөр. Билиһин даһаны би-
һирин хааччыһыбатын тупсу-
рарга үгүс үлэ, үн-харчы
наада.

Улууска сэттэ наһиэлэ
«Якутия» система биэрил-
лэрин ылар-биэрэр аппара-
туралары атылаһылар.
Үгүстэригэр олдортор-таһар
үлэлэр бүтүлэр. Онон Са-
ха сирин программатын
ылар кыахтаһылар. Наһи-
элэтэр ахсын «Экран»,

ДЬОКУУСКАЙ БИЭРИЛЭРИН ЫЛАБЫТ

«Москва» системаһар тус-
туһунан хаһааһыларга үлэ-
лиһиллэр. Онон ыларан на-
һиэлээкэ аһаһыт хаһааһы-
та сөп түбөһэр антенна
оностон көрөллөр. «Яку-
тия» система атын хаһа-
һынан биэрэр. Онон урук-
ку хаһааһа антеннаһыгар
сигналы ылар буоллаахха,
антеннаһыт сөп түбөһиһэ-
һиһэ даһаны көгүл. Ор-
дук 1—5 хаһааһыларга

(бастаһы диапазон) үлэ-
лиһир антеннаһар кэмтэ-
рэ улахан уратылаах. Ки-
һи сөп түбэһиһэ буоллаһы-
на, телевизор көрдөрөр
хааччыһытата биллэрдик
мөлтүүр.

Онуһуур компьютердар
ыл ахсын телевизордар
9-с хаһааһыларга үлэ-
лиһиллэр. Онон олохтоох
биэриллэр 9-с хаһааһынан
кэлэр буоланнар, үгүс ма-

ро бастаһы уонна инки
программалары ылааллары-
гар инки антеннаһы туһа-
наллар. Оттон 5-с уонна
11-с итинэн 9-с уонна 11-
с ханнаалларга биэриллэри
биэр антеннаан ылаахха
сөп.

Наһиэлэтэргэ ылар уон-
на биэрэр аппаратуралар
аналлаах миэстэ суогуун
түбэһиэх дьэһэлэргэ турал-
лар. Азияны сылытыллы-

Ү С И Н И - Б И И
САЛЛААТТАН БИИРДЭСТЭРЭ

Нүүдүллүүр суолтан ту-
гас Хатын Чаалыга са-
нылыкта төрөөхүүт үүрэг
бэлэгтэйшлэр очтоодоу
колхозооох сөөршөн үлэ
бидөнү көржүбүтээр. Ки-
лалун үншүрүн ахсааны
наш салга биридэ байар
дүүлбалаан, сөн дөөн
көккөтүнүн буруо талла-
рынан, нус-хас олоорбутла-
ра. Кырыктаах сөрүн
тыныа иинилэри үрүө-тө-
рөз ыспата Дойдугуар
улахан Нүүкулэй эрө
хаалбыта. Абаһыгтан
көөттаран дөөн аастуор
энгөрдээх тахалар хас да
офону наар биір азатыан
сүрүктэтэллэр. Орто
Нүүкулэй ханан, хайдах
өстөөхтүүн кинрсэн тыны-
наах өрдүбүтүн билбят
суох. Ол алдырхайын
мүлчү көтөн дойдутун
буоругар үктэммитэ, ах-
тылбааннаах айык сирэ
аллаһын халдыаһыгытар
ийэ кутун харайтарбыта.
Отон загоскот хонзуора-
тын үлөһитэ, баар-суох
үрөхтээхтэрэ Легентей,
эинэ суостаах 41-с жыл
бастыкы хонзуурдарыгар
хабыллан, атык иэлин тө-
лөрө сүүһүнэн биір дой-
дулаахтарын илгэа бар-
сылыта эрө баар. Ол
айынта оюн.

Кыра Ныгулай ар-
тыалга хонуу улаһыта этэ.
Нини халлаан сырдыны-
та ол хонуутугар кинирор,
субуктуһуута оһтон дах-
сар. Ог отговор, даго ээһи

Багарабын элдэрд хам-
гьыр. Бишр нун өрөөбөт,
сынныалан, багарааһын-
нык үөрүүтүн билэбөт.
Окуун туора миннэн
ыраах айагта аттанар.
Кини кини киндлээв, ту-
луурдаа. Энгелс асты-
нан артыалга этинник
дуухаа колхозтааһынан
кинн буолбута. Фронт,
тыл дин тыллар дун
уобуттан түсүлтөрө. Уот
сэрни садаламмыта кинис
сылла үүмүтэ. Арбааттан
ыар сурахтар кээлэлэрэ.
Фашистар ыайтарыа
суох курдунтара, сир-
дойдуну барытын кинилэр
халын үөрдөрө халаабы-
т. Иччича улуу орүлэ
сүтүгүннүттэрэ, Кав-
кастааһын угуордаа-
һабыттара. Ол
тылааһынаах,
сурахтамын
айыныгар дой-
уот курган са-
От айыгар
илла учарат-
рга түбөһөн,
поросмич Ого-
1 ыраах айаг-
фронгта сэрни-
барсылыта.
Дах оттоон-
ахсымахтарай
һын нэдээ-
лэри ким
һар санаа
һер гыһан
бита.

-
-
F
M
2

ныгтай бэ-
ү түмүнэн
сэрнэлэрэ
кайгыгын
нин сага-
да мйдаах
рилэйин
арын нэ-
олор ос-

КЫАНЫ
50 СЫЛЫН КӨРСӨ

хулаада эрлэлдэг үгс сахалар, сулуушалыг чаастара фашистский чаастары 27 сууна тухарь төгүрбэ сэтгэн үлтү охсо сатаабыгтар. Нэрээнэ рэттэн тахсыбыт өстөөхтөр дэртэбинэлэри хара көмөр өнгөрөн уоттуулла- лар, бэрлэр дэнн би- лимэгтэрэ, Немедтар итг сэрнэлэри бүтэһинтээх- ник урусхаллаанын тийэх күнгүр автоматчинтар ро- талира өссө бнр атаака- да туруммугтары «Ураа!» айлыг дуораагынан кы- ыд армиситар ытхалды- ытхалыи нкн үрэх нкн ардынан сүүрбүттэрэ. Ол нкн-үс телеграмма өс- туулбатын сада усталаах хонууга хойуу от былы- тар тоһуан сэтгэн нэр- гэр фашистар пулеметта- рын буудалыгттан, ута- ры бирабар гранатала- рыгтан элбэх нкн тельна- быстыбыта. Дуулаан көс- түү этэ от кыдысыи кн- ннтан көрсүүүллэрэ. Бү- түн ротаттан ахсыа эрэ орудубтсада

От дейдута кураан-
нымыр днэни билбэт бы-
һылаахтара. От бурдук
барыхсан үүнэн, силиги-
лээн аһан тахсыбыт сайы-
на кэлбита. Сүүрдэ сытар
сыныһытэс үрөх уһуоргу-
тутар турар дэриэбинэни
босхолуурса Николай ик-
кинни бааһырбыта. Бу сы-
рыһа ханас илигини тар-
бахтарын сэрин абаһыт-
тын тиһтарэ хадьырыһан
ылбыта. Эмиэ санчыска
эмтэнэртэ тиһибитэ. Саха
саллаат эрэллээх автома-
тын туһутунан хааннаас
остөөхтүүн үсүүһүн көрөөр
дьылдаламыһа. Ханнык
ханнын ааттаах дэриэби-
нэлэри, байыаннай сюдака-
да этиһэлэринэн нөһүлүн-
нээлээх пууһулары фашист
үрдэриттэн быһдыан
ылара киһирсиктэ буолаа.
Үөрөх днэни мэлэҥир,
нууччалары, атын омуқ-
тары кытта үйэтинэр бо-
доруспатах, дьадыгы тө-
рүттөөх саха киһитэ арый
эрэн автоматчык идэллэнэн
бүтүн Европаны тилиһэ
сүүрбүт тимиһыстаах ку-
вахтаах снэхситтэн толлу-
бакка сэриспэлэ, уун-ута-
ры күөн көрөс сылдыбыта.
Онтон кыйыһаах
тахсан, остөөрү үлгү сын-
һар үөрүүтүн билбэтэ.

Бу сырыяга атакада кннрнхтэрнн асоо минннз саллааттар мар сүгүн, уншуллан бнэрбэт холмолто улаханнн көрөбүттэтэрэ. Фашистар самолёттарн, бомбаларн ааһаллар, пушкнларын снарядтарн, мнннларн тнннннрнллар. Илбннрбэт асөөх уодаһыннаах уотунан тнннннхтэрн. Күөх халлаан хайыттар, ннэ снрнннннх айыллах. Буруотараа, тула өртүгэр өлүүсүтүү уота кууданчыллар. Бннрдэ көрбүттэрэ отделеене командирн снаряд тобо табан охтон түгөр

Отгон шимдтарын коман-
дирын тоботун мина обур-
гу пддьо барбыта. Кы-
хаал, хаһыд-иһыла. Кы-
был армеецтар нги ал-
дырхайтан самнабазана,
ессе күүскэ остомон, уор-
дидын уотгаах алтаана-
хара суох чыстаналлар.
Оно барыларын кытта
тингэ мыйалды-ытыалды
инни диэнэ дуусулут
Николай Ожонешников сы-
наада уот аһыла, н на-
рына түспүтүн ара өй-
дүүр. Алараа сыһаадын
алдыаттарын, сэтгэ тинни
суйдатан сарни уодайы-
наах маҕамыйтан сая
сараттан нигэр тыһынаах
хаалбыта.

Ижил группалаах сэр-
рин нийболонго дайдууг-
гар эргилэн баран сэтгэ-
х, сэтгэлхэн дуо. Үлэ иж-
илн кытаанагар түбстэ-
дүн, унган тахса сэл сир
баялдах Кэбээингэ геоло-
гическай экспедицияларга
работчэдыабыта. Онно ки-
ни ноён, гаһы, бабар,
аатар, сурхар, ала,
маастын да көрдөөнүн-
гэ, булууга чэрдэх нийл-
тин хара көлөлүнүэн
кытсылыг буолуун сан
Ыдыгын баара буоллар,
араалла, өлөһөх этэ. Кы-
һыл Суус орденын каве-
ра Н. Г. Окочешников
Чураччыга огуола токто-
ругар үлэ чэппэрин кэ-
р...

ринга ололбута, үлэлээбин-
тэ. Көчөгөрдөөбүтэ, өсүө-
ла иччолорго ат-көлөө-
бүн көрбүтэ. Уон оҥо күн-
дү аҕата, үгүс сизин ытык
аһата дэтэр дьолломмута.

—Синчэсэ сыттаһын-
кыра командирым кэлэн
көрсөй барара, Улахан ко-
мандирым Саха сиритэр
сыйдыбыт, сахалары би-
лэр этэ. Ургэл сүлүүн
түүн хараҥаа сөмүлүтүн-
нэн ыйан көрдөрүө. Са-
хаҥ сирэ ол дииһи баар
дипр быйыһааҥа. Биир
алдыархайдаах сэриндэ-
ниэ кинигэтэ арааным
буолбут сэдээттэрэ сү-
төн, соһон иһэр дьонго
нэтиллэ түөлүшүт. Оһо
биир кыа-хаан буолбут,
атаһын соһон иһэр нуучча
«кут да» дин-дин кэлэн
миэххэ саба түспүтэ.
Адьыах тылы сахалыы би-
лэрин тоҕо тэбээбитэ.
Үөрбүтэ аһан, бэйэм ки-
һибин көрүстүм динр бы-
һыһааҥа. Нууччалыы би-
лэрим буоллар гөһө арэ
нэпсэтэр-нэпсэтэр эти-
бит,—дэн ахтара сэрин
дипн тутуя этини-хаары-
нан биһит буобун.

Сахада маарымнаыр онуктар, бэйэбит кыһабыт дин санаан, көрүстэхтэрин ил үөрэхлэрэ, бэйэлэрин тылларынан көксөтөн баран томоһоллоро үбү. Ол үрдүнэн биэр бөлүгүрүсөбө табыы биридт-иккитэ олпойон хас да өмүк диэн тоһиы ылыты көрүтэ буолан, тыл-тыллары ай-деһоллоро, үтүгүйдик сы-һыаннаһалара. Онук улуу доһордоһуу күүһэ уодьутаннаабыта дин уодь-һынаах кыр остооду ол уоттаах сылдары.

Петр СЕДАЛИЩЕВ.

Урут арытмын изил-
лэнгээ бичр эмэ кийн
ийэр эгэ. Оттон бичлэрин
олох илээт кийн бичр эгэ
буолуо. Онон сахалар ил-
лэнгээт өлүс дьиксинэ-
риннээх буолла. Үйбүт
улаханнын кылгаста уон-
на ороо кылгыар куттал-
лаах. ахсаан өртүөн
эбиллэнбүт дуона суох.
Арыылааһын массабайан
түмүгэр, илээс оро торо-
һууна киллэрэн туран,
сорох өмүктэри өлөрсүү-
бүтүөн 40-тан тахса тө-
гүд куоттубут, өтөрүөн
инибиитин кимнээх да
бичэрбэттик «бастаан» ил-
ээт. Манньк салданабы-
на, саха тылдаах эстэрэ
ыраада суох. Сахалар
арытмын буолуубут — ба-
һабат буруйбут. Омук бы-
һыгытынан кыайан дьаһам-
матыбыт.

Сахалар бу айылаах
буолар быатыгар арыгы-
һыттарга ордоонуттан
бэрт сымнаастык сы-
һыаннаспыһыт, аһынар-
быт-харыһынарбыт. Урут
биир эмэ иһэччини буо-
йаары гыннахтарына,
«итирги кытта аахсы-
ман» диэн тула өртүтэн
мөрөйдөөн тохтотон кө-
бүһэллэрэ. Итинник «ко-
мүскэлэ-ойубулу» ылыт
баралхан бүтүн брүөлэҥи
туора сүргэйэр түбэлтэлэ-
рэ баара. Өссө онунан
«иннигиттэн куттанааллар,
ол инни аахсыбыт»
диэн аһаҕастык аһаҕастар»

дизн үүнэн-санаанан сайтайран, хас истэгийн ахсын эр-ылан экин бэргээн дэглэнэл барар. Ону бил-бэтэгэ-хөрбөтөгэ буолар быт. «Төрөннүттэрэ, ай-махтара удьуор үтүө дьон, өйдөнүөгэ» дин санаан сангарбаттара, дьүүлгэ-дүүһүгэ тартарары аньмырыһыллара эмиз баара. Ардыгар ол эрэт түн-танг сылдыан охсон да кабинетэгийнэ, сорохтор «нги айны үнсүмэ-харсы-ма» дин сүбэлээбитэ буолан саба санаран ка-биһаллэрэ. Дээ, амарах сыһыан буолбат дуо! От-тон атын омуктар итирик киһиэхэ сыһыаннара чыч-ха атын, Бигр эмэ киһи иһэн баран түннүллээннээ-тэринэ, тохтотор дыһалы туту ылаллар, ааттаһа, кө-мүскэйэ барбаттар.

Арыгылааччылары кытта ичинник буюбайдынэи баражыт билигин калэм минт тобо саха ийрэгеттэра уонна уолаттара уулуссага, общественной миэстэлэргэ итирик туруктаах сымдаалларын муодараабыта, онтон мунгатыспыга буюлабыт? Маҕаһымынар, кулуунтар, котельнайдар арыгыны иһэччилэр көшүл айбардыыр сирдэринэн буюлбуттара ыраатта. Ити миэстэлэрбит уу харахтаах утары көрбөт «улуу тойотторбут» — арыгыһыттарбыт билигин көшүл үбөр-мөдөр, үүрэр-түрүүр, кырбыыр, ардыгар өлөрөр туомалара буюлбутусар бэйэбит буруйдаахпыт деп санаыбын. Күннөлөр дөөтөтүннүлэрин нүрдүк хорсун-хөдүөт буюлбатахтар.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

АРЫГЫЛААНЫ УТАРЫ— СОРУНУУЛАХТЫК!

**Үрүн нүммүт
үрүүмнэттэн
күөрэйбэтин**

утарсыада, «тоспунун» ылыахтын дэбэт киинлэрин тыһыппаттар, бөрүдүү элбэх буолан харана да уонна сүүн саба түһэн дьону кырбыһаллар, өлөрөллөр. Соҕотох итирин киһи нилии эмэ кырбаабыта ахсааннаах буолуо. Арыгыһыттар өйдөрө күүскэ үлэнир, эггөрө ыалдыбатын чуолкай биллэхтэринэ эрэ охсуһууга катталалар. Атаахтатар, баатаһар, өйдөтүһэр туоннаахтын көһсөтүһэр буоллаххына, эгин-араас буолааччылар. Хор, өл курдук хореустар. Онон арыгылааһын, охсуһуу, өлөрүү биер сүрүн бириччиннэтэ истэрэ аһыйбыт көкөттөрбүтүн көңүл көчтүүбүтүгэр сытар эбит дигин савалаа каллим.

Онон арыгылааһын биричиннэтин үөрэтээххэ, ордух батыһан иһэр дьону испинһэнтээххэ уонна минералы кытта биридиннэтин мээстэһинээххэ, үлэниэххэ, тохтообот буолуохтарынаа норуоттарын иһингэр эппиэттэннэлэрин турудук ааһуу санааны чинни илгэрээххэ. Ол кэиниттан иһэн баран уулуссага, общественной мнэстэлэргэ сылдьыыны тохтор дьаһаллары ылыахха. Маһаһыннарга, кулууттарга, котельнайдарга дьубуурустубалары ылохтуохха, олорго хоргоһон арыгылааччылары хомуйталлаахха, улахан суумада ыстарааптыһар минералы күүскэ туттуохха. Итинни буруйу оноруу элбэх бырыһыана кыратчы иһэн баран сылдьааччыларынан оҕоһуларынан, кыраһаан «сэл» тынаарыыттан арыгыны иһингэ үөрөһүн тахсарыттан этибин. Вэрээдэги кайһааччылар, арыгылааччылар испинһэнтэригэр иһирбит дьонто болгомотону күүбүрдүүххэ, кинилэр хас хардыһыларын адыахха. Оҕоһуна тардыныа этилэр.

Ис дымала отделыгар аралашлыбыттары ыстар-
раантааһынгга уларытыы-
лары киллэрээххэ Били-
гин испит киһи бастаан
түбэһинигэр 8, иккин-
игэр 16 тыһ. солк. ыста-
рааһанар, оттон үсүһүгэр
15 сукаҕа олордулар.
Аны арыгы испит шофер
бастаагытар 160, икин-
игэр 240 тыһ. солк.
ыстаррааһанар уонна бы-
рааба быһыллар. Маны
кыратык уларытар соп-
то. Ити үһсө ахтыллы-
быт 8 тыһ. солк. хаста
аҕалыллар даҕаны онно
тутуҕулаан ыстарарбыт тут-
туохха уонна ол суумат-
тан үлээһир тарилтэ
эмиз төлөһөрү кутдук
олотуохха. Оччого тарил-
тэ арыгылааһыны утары
охсуһуота күүһүрүүхтээх
итээнэ коллектив бэрэ-

дэги хайвээгчигтэн ирд-
билд нутаанахтыг туруу-
руухтаах. Онон дрыгыбыт
кыбыгтарара, кыбыстара
элбинр. Кыра эмэ суобас
туомнаах. буоллавына
бинирэ үлэллир дьонут-
тан саатыа дин саныыбыт.

Мангын бигэр түгээн ажиллахын баяраархуйн. Холбоор, 1989 сэлдлаахха республикада бэлнхнада кириэн тугннвара бисты- бисты ахисбаанга туран, үксэ күсгэйгэр хүүнэригэр сэлдвэр 197 киини дьон өлөрбүттэрэ, итиннэ бэлнхнада кириэн өлбүттэ- ри эгтэххэ төһө-хачча буолбутун туох бэлнэ баар! Аны төһөлөөх дьом- мут сөххөр-доцолон, ин- бэлниг буолбуттарын ваган снэр уустук. От- тон нэлэг 20 сыла мь- лаахха төһөлөөх киин суо- дуна суоллааммытын ай- ыт талара бэвэгэ билэн урлада.

Хайыгдарга арыгылааны утары үтүмүнүзүз дөбө ыстатыйа суруулар аңаны, аччыах, намыах быгыга көстүбүт.

Байдарын Сүлбэ «Арыгыныг — тагнарыхсыт, зоруот өстөөбү» Мазар Башиве «Түөкүн кыһыл чоххо үктэнини» дийиш татыйбалары бачээтэтэи суруулар. Оттон арыгыныгдарбыг бэйэбитини, норуот өстөөхтөрүн курдук, уулуссаларга, мунуккунанкына хайыгдарга ыраатта, бэйэбитини уоттаах чоххо элбэхтик үктөнүэрэллэр.

Уруксубут курдук арыгылыктардан сөлүргөстөн өлөрөн көрдөнөрбүтүн тохтотуобун. Арыгылааны утары эркинээхтин өкүсө тахмытына эрсаха тыллаах сайдар саргытын түстүүр кэмнит калык бынымылаах. Хойу-тааны, бытаары норуот быдылышын эстинбингөр татнаах. Россия кыра омуктарга кырыктаах сөдүр ий-ада буолбута ыраалыгын ойдообот мулжук дуу! Уөһэттэн көмөт, айыны-көрдүннү үүүшүтө, батылыбыт дүбөрөбиттөн байыбит күөлүтүнөн оронобуз. Соруннахытына, санаабытын түмөхпиз, бүүтүүн туруннахытына арыгылааны одох аһе кабылпатах да аһе кэм бөрөднээхтиң, культурунайды, аһе ас курдук аһагырга тийиң аччатыахха сөп. Үрүг күмүт үрүүмкөтөн үүмүктин туһугар төһөлөөх даданы үлгүн жорсортон чарызымдыбыз, саха туһа дини көзүлүтөх санаанын салгытарын утуннаахтык үлэлибиз!

Петр АРЖАКОВ

Бу дыйла кинрен баран
«Сага олох» ханынча
Улахан Күөл түһүнэн ыс-
таһыа иккитэ бэчээттан-
на. Ол тынан баран ис
холоонноро утарыга буол-
буттара улаханын соһут-
та. Билин күөллэрибт
чычаас буоланнар, аһыах
сыллаах курааннары ту-
луйбакка уомаллар. Уунан
кыпчыттарыбыт биһир-
сүн бириччиннэтэ итиннэ
сытар. Холобур, ити ахтар
Улахан Күөлбүтүн дазаны
милан көрүөвүн. Урут бы-
һыа оҕоһулла илгизнэ,
уута чычаас буолан, уолан
хөдүһара кубулуйбутун
үтүстөр өйдүүлэр. Кэлин
быһытын оҕорон балаача
дириг күөлү олохсuttубут,
уутун сабардэма кэпээтэ.
Ойон атын күөллэрибти-
нээбэр балаача тудуктаста,
ааспыт күһүмгизээниэ диэ-
ри муусулутун ылынан
аһаан олордохлут дин. Ити
өссө уутун хас эмэ төгүд-
лээн Ньдьялыга куттар-
быһыт үрдүһүн. Улуус
киинин олохтоохторун сап-
паас күөллэринэн аатта-
ныаа ааттанар.

Күөл төһөнөн диириг да-
һаны, сөччөнөн уута буор-
ту буолбат, уолуута бы-
таарар, сөрүүн, элбэх уу-
лаах күөл тулалыры айга-
вэ дьайыта үчүгэй буол-
ар. Ураһы Ньидьили ат-
тынан бистахха, таһнары-
та Улаханьнан, санз үс-
кэтиллихтээх күөл Самы
Имьигэтэнигар тийбэтэ
чуолкай. Оччобуна Улахан
Күөл, Самы Имьигэттэ
уолна санз үскагиллэр
күөл чымчас буоланиар
кураан каллабын ахсын
уолан иһиэхтэрэ. Онон ку-
раан дьыллары тулуйум-
туо диириг күөллэри үс-
кэртэ кыһамыахтаахпын.

Того даганы сааһырдар-
бын; тулайях хааламмын
ылага нигиллибинин са-
наатахлына харагым уута
тахсыахча буолар. Онон
идэлэх-аҕалаах оҕолору
үөрэ көрөбүн. Биргэ тө-
рөөбүт эдьинийм Кэскил
Маһыын уола Николай
Ивановка нигиллибитэ,
онон сибээстээн кыра сыл-
дэммын эмнэ кинилэргэ
иллибитим. Дийлээх киһи
салтыһыттыра, ол быы-
һыгар отун-маһын тизэһэр
сүөһүлэрин аһатара. Сар-
сыарда эрдэттэн киһэ хо-
бука диэри содо буобан-
ка күчү быһа түбүгүрэрэ.
Оттон көргөмүс Марыана
болхоо биэр буулаҕа үлэ-
һитэ этэ. Бурдусу быһаа-
һу күннэ тыһынчалына
түүттүгү байыра. Онно кы-
ра кыһыан сүгэ сылдьан
үлэһирэ. Киһэ илдин
сылайан көллөһүнэ дэи-
тин, хотонун үлэлэрэ күү-
тэллэрэ. Бииһи, оҕолор,
үгүбүтүт эмнэ таһас-

Улахан Күөл истинэхэ эпинэттнir мaaтaзa турарынaн,acca диригнир тaнa киин бaннaтaн cангaрдaн oнoрyoxиa. Чyрaнчa күoлyгeр Taаттa yутa нинрeр бyллa. Удyу Cыбaнa бaннaтa oрe aннaн күoлбyт yутa мeтp кyрдyк yрдyбeз, бийр yнyгyттaн aтaн yнyгaр дaэpи cайбaнaр бyллaн yтyтyн xaччaтaбaтa тyнcyoбa, yрyнyтyнaавaр yoлyтaз бyдaн aччaрa. Oчoн Улaxaн Кyөлy caпaac yу oнocyoх тyстaaxыт, нaлдa бyллaбaнa cөбyллaн тyнaннaхтaaxыт. Oл киинтeн yтyтyн элбэтepгeз, диригэтepгeз cyoттaнaн yдэлнeхтeэxинт, Oнyoxи кyрaннaхa мeнoгyepy гaрдмнaхи. Улaxaн Кyөл айылдa бeйтeз aнaнн эйбeт тaбьгacтaах cиpигeр турарын бaннaштaнaн П. Aржaкoв этepин кyрдyк oнoрyoбyт. Yгyт, oн дныллap yнyнyк тyрбaттapa чyoлкaй. Айылдa бeйтeз aлaлap yйгyтyн мyлчy тyттaхытaнa эбeйaх cылынан, эмнe биллeннeбeт кyрдyк, yнaн улaxaннык тaтaрeйбeйaхыт.

Онон олохтоох уулары
мындардык ааган-суот-
таан, кэскиллээхтик хаһаа-
нарға өйбүтүн-самаабытын
түмүөх тустаахыг Улуус
киини тутаныгар дэлэй,
дирин уулаах күүлэңнэ-
рип хаһаан дэҕаны наада.
Онуоха саамай табыгас-
таабынан Удахан Күөл
буолар. Киин үйэлээх
буолуутун хааччыдахны-
тына үүнэр көлүмэ кытта
туһанмаз.

Дмитрий ЛАЗАРЕВ,
улуус бичуоттаах
гражданина.

Олохлут билинги кур-
дук ыараабыт кэмгэр
кырдыабастар, кыамматтар
огдооболор, тулааннахтар
социальной өртүгүн көпүс
кэлгэ наадыллыбыт ула-
хан. Выйа пенсияга өлө-
рүбүн, огдообо ыайын
Онон сым ахсын иһэр
мууспун, оттук маспын
тиэйтэрингэ үгүс ыарахат-
тары көрсөбүн. Выйыл тох-
сунуу төгөрөөн тылныы-
тын үгүннэр уонка өттөр
маһым бүтүн, кыһалтаа-
кыбыттарбытым. «Ойуур-
даах нуобах охтубат» дия-
бытүгэлэрбит бэргэнник ап-
титэрин курдук, билиги
кыһалтабытыгар амарах-
тык сыһаманнар дьон
көстүбүттэрэ. Мууспун
«Якутводмелиорация» хол-
боһун ПМК-тын трактори-
на Сергей Дарамаев, от-

ДЬОН КЫ УЧУО

Кийи доруобай буолу-
турар, үтүгөйдик аһыыр-
гар-свиэрэгэр тиис оруола
улахан. Бийиги, ыардыа-
час дьон, эдэр эрдэхпити-
нэ араастаан сылдыһыт,
оһу-маны көрбүт, тыһы-
ныт, харыстаабатах буо-
лэммит, тиеспитинэн ула-
ханнык ийбүгүөрүбүт. Ол-
тунан баран бэйэбит эи-
тэмнэ буола-буола сыл-
дыарбытыгар тийэбүт. Аны дьыабитин, сү-
лүүбүтүн-аспыттын кимдэхэ
бырадан ханна эмтэнэ ба-
рылахпытый. Улукс кэмин-
гэр ийрэхпитинэ үтүгү-
лэһиһи булан сылдыарбыт,
өрдөрөрбүт, эитэрэрбит
да билиэбүт. Барылахты-
н бадарбылыгыт да иһин,
транспорт көстүбүт, бу ры-
нок камитэр бийигини ким
илдэһэ, адалый! Барыта
кайгыла.

Субу күнэргэ кырыы,
кыра учаастактар олох-

Отчолорго ээрин, сүт-кур-
раан сымлара эгилер, со-
тору хоту нөбөрүллүү ай-
даана талийя көпчүтө.
Олохнут бутуулан-тайы-
лан барбыта. Хортуйууну,
өлүүнү-сүтүүнү эт харах-
тынан көрбүт дьон би-
лигин 70-чабытыгар чуга-
наатыбыт, ахсааннаахпыт
даваны хавлаа. Байыбит
обо, аба буоллубут, куммүт
сөөннөрбөтүттэн ара тахсар
курдук, улаатан үгөө сүө-
бөстөах-майгылаах, туна-
лаах дьон буолалларыгар
баарабыт. Билигинни ин-
пит дьон эмиз охнук баа-
сааанан салайтарыгытара
чакчы. Көинлөр сырдык
морсөөннөрө өйбүтүн-са-
наабыттан сүппэттэр. Оч-
чотоогу ыар олох иван-
тзон эргийбэтигэр, оёолор
тулааных хаалааттарыгар,
билини курдук эрэи энгэр-
дэринен тыыраттарыгар
бапарыам этэ.

Иван САВВИН,
пенсионер.

тук маспын шофер Анатолий Сергеев тнэвэн бээрбитэрэ. Онон олохпур тоно даганы ерө-тангныры ыгылалыбытын нһин, дьон кыналдагын таби өйдүүр Сергей, Анатолий курдун ыччаттар бааларын тухары олоруохха сөн эбит дьэн эрэл кыыма сабыллыны. Уолаттар биннэхэ-э көмөлөһөр бадаларын механиктара В. К. Колесов өйөөн путевка бээрбитин нһин кырдыаас кини махталым олус улахан.

Инникити кыяматтар,
кырдыастар кыналдала-
рыгар амарахтык сыбыан-
налар Сергей Дарамаев,
Анатодий Сергеев курдук
ыччаттар нэнкэлэрэ хагы-
турдар Диним,
Софья ТОЛСТЯКОВА,
пенсиянер.

тоокторун ити кыналдаларын учуштаан, Сылан участкавай балыкбатыттан тинс права Мария Иинюентьевна Потанова Тую Из олохтоокторун үс күн устатыгар эмтөөс барда. Кыра, улахан, кырдаагас дьен араарбапка барыбытын приемнаата, сорохтортон тинстэрин ылаттаата, сорохторун эмтэтэ. Ол иһин туюйалар үөрүүбүт-макталыбы мугура суох. Ииникитин дагыны эми үлэһиттэрэ көөнүлүмүлээх пуунуарга чаастатык сылдылларыгар баарынах этибит. Кырдаагас киһи быһыытынан айагас эмчит Мария Иинюентьевнаны соргулаахтык сөрөйт, үлэстэ, дьон кыналдыгар малдин амарахтык сыһыаннас, куруун киһилэр махталлары туһан дьон алгылабын.

Анна НОВГОРДОВА

Саха сирингэр физкультурнай хамсааһын төрүлүбүтэ 70 сылын туолуутугар уонна бийиги улууспутугар ону бэлиттэринингэ анаан «Саҥа олох» хайыат редакциятын редакциянай-издательский отделынан «Чурулчы спортсменнара» диэн бэртээхэй фотоальбом бэчээттээн таһаарыллан улахаанык астынарда.

Фотожурналист Андрей Яковлев улахан спорт астаныгарда.
 Фотожурналист Т. А. Кардашевский бу альбомга улууспутугар спорт сайдытыгы, чулуу спортсменнарбыт тустарынан нээнэни хабаан кэспиир. Манна спортту тэрийээччилэр А. Софроновы, Г. Кардашевскийы, ветеран спортсменнар К. Пермякову, А. Шадрини, И. Попову, А. Евграфовы (хайыһаҥа республика чемпионнары), П. Кривошапкинаны — Кыгытырас Боккуойаны, П. Лукины, В. Феофановы, (чэлэки атлеттары), С. Жиркову, Д. Постниковы, Д. Захаровы (дуобатчыттары, снайхматчыттары), бөбөстөр П. Старостины, И. Барашковы, П. Пинигини уо. д. а. тэҥэ билигин күрэхтээни суолугар инники күөһү сымдаар А. Феофанов, Г. Нохтунский курдук эдэр спортсменнарбыт киллэриллибиттэр, хаартыскалар бэчээттэммит. Бу дьомхут ситиһинилэринэн бары кэни туттарбыт чакчы.

Киирин талылар этгилдигин курдук, бастакы та-
наары буоларынан сорох биллэр спортсменнарбыт,
тренердэрбит киирбэккэ хаалбыттар. Ону учуоттаан,
альбом салгытын таһаарыга үлэстэллэр дин
көтөһүб. Улууслук спортнай историятын манньк
тиһэн, чөлүтөн, үйүттөн кистэрип.

«Чурапчы спортсменнара» альбом бары спорду таптааччыларга, оютуган кырдаалыңар тийиз кэрэхсизили ылыбыңар уонна оолорбугуңар, сиэннэр-битигэр олохторугар үтүөбэ-кэрэбэ көбүлээччинэн буола турбуола эрэниһин.

Поликарп БАРАХСАНОВ, ССРС физический
культуранын туйгуна, Саха Республикатын үтү-
лээх учуутала.

Олуунгу 13 хүнүгэр Чуралчытаабы киши бадыйна уонна санааиднааор киинин коллективтара кытты-
һаннар концерт көрдөрдүлэр. Ити «дьоллоох» хүнү
табыт эмп үлэһиттэрэ Культура дыһытан ыы-быччара
кыы муһуһут мороччулэри зырыанна-тойугунан, кө-
рүнөн-күлүүнэ ситиһиллээхтэн «эмтээһиллэр».

Бу дээр нийнэ сүүн гөрбдүан, мөнгүөрө суох, рентгенолог-врач Е. А. Марков буолла. Сцена инертэнтиттэн саадалаан көрөөччүлэр киинин нөрөргөн «соло булбатылар». Концерт ис хоһооно Егор Марков айымчыларынан бэрилинэ диэтэххэ, албас буолуо суоҕа. Киин бэйэтин толоруутугар аахпыт чабырдаа, «Эстэн бэрт» уонна «Үйэ марым-лара» диэн сценналар күүнүөдү олохпунттан мыйлыбыт буоланнар итэҕитиндээхтэр. Егор Александрович интэ-обот күөдүйүүтүн уот харахха ойуулаабыттан таһынан тыл дэгэтин таба туттара көстөр.

«Үйз мармыларын» киһи харах уута суох көрбөт. Оһурук бэтиэххэлээх, көрүүдүүстээх. Маннааха Евдоким Березкина үрдүк таһымнаахтык оонньоотуна айымны көрөөтүгү манынарылаахтык тиниһиригэр улаханнык сабыдыалаата.

Үчүгэй нүмэрлэр олус элбэхтэр. Олору барыларын латтыр мыаллыбат. Ырмаһытара үксүн содоа ирдэниллэр 4 нүмэри икки бүк таһымнаабытара да туоһулуур. Туббөлүндө мылаабынай араһа Иван Гудько бейэтин торообут поруотун ырыатын толорбутун көрөөччүлэр ытык тыаһынан көбүлээн биэрдилэр. Е. Марков ырыада да хаалсыбата: «Үрүг туллук эрэ малбөстүүрү» бэрэ чурдук малбөһүтөн кэбистэ. Эдэрдиртэн М. Р. Платоновы кытта концерды эриэ-дөхсөтин: «Илээн-савалаан ытыксыпыт Лидия Федорова солота, Надежда Синцева уонна Виктория Захарова дуэттара көрөхсөниллэр.

Барь да билэр врачтарбыт терапевт Г. Э. Куз-
мин, хирург В. А. Поголев кыттылмах нарднай ин-
струментарга ооньсообут ансамбль толоруута, Еле-
на Неустрова тойуга, Марфа Кондратьева үгүкүүтэ
үгүстэри долгуупут буолуоххаах, Л. В. Ермолаева
сигноринияны Витеналыын уонна Анялыын частуш-
калара табыллыбыт, не хоһооно да сэргэх. Оттон
Мария Павлова уолукуун Игорьдыын акробатиче-
сий нүөмэрдэри көрдөрбүтүн хорсун быһыынан сы-
наллыахха соп.

В. НИКИФОРОВ,
ЖУРНЕ ЧЛЕНЪИЪ,

